

og navnlig tænkte jeg da paa en hel Mængde af de ugifte Arbejdere, som man uden Vanskelighed kan flytte fra eet Sted til et andet, hvorimod jeg i høj Grad vil respektere Familielivet, og jeg tror, at hvis man den Gang havde haft Syn for, at der skulde sættes Arbejder i Gang, vilde man have kunnet afhjælpe mange af de Vanskeligheder, vi nu i høj Grad lider under. Der blev ogsaa fra anden Side lagt stærk Vægt derpaa, der lød mangfoldige Røster i den Retning. Jeg skal blot minde om, at Hr. Sundbo ved den Lejlighed, altsaa i 1918, udtalte, at det er med Finansloven, som det er med de fleste andre Bøger, at de er mest interessante ved det, der ikke staaer i dem. Det, der skulde have staaet i denne Finanslov, udtalte det ærede Medlem, er det ene Ord: Arbejde, offentligt Arbejde. Den største Ulykke for vort Samfund er i Øjeblikket den kolossale Arbejdsløshed. Og det daværende Medlem af Rigsdagen, Professor Birck, udtalte: „Naar jeg ser paa dette Regnskab med 13½ Mill. Kr. til Nyanlæg og 100 Mill. Kr. til Understøttelser, maa jeg have Lov til at sige, at dette er Udtryk for en falsk Socialpolitik“. Allerede i 1918 var man altsaa fra forskellige Sider klar over, at den sociale Retningslinie, vi var inde i, var i høj Grad farlig for Samfundet, og at det vilde kunne komme Samfundet dyrt at staa, hvis vi blev ved dermed. Der blev imidlertid ikke gjort noget nævneværdigt fra den daværende Regerings Side for at komme Ondet til Livs, man blev ved at følge samme Linier, man fortsatte med Understøttelsessystemet i Stedet for at prøve paa at sætte virkelig praktiske Arbejder i Gang. Nu staaer vi paa ny overfor dette Spørgsmaal, og, som sagt, der er jo fra mange Sider krævet, at nu maa der sættes Arbejde i Gang, nu maa der raades Bod paa denne ulykkelige Krise. Jeg tror, at hvis vi i det hele taget skal faa Udbytte af vor Forhandling, maa vi først og fremmest komme til at se paa Krisen som en virkelig social Krise, det kan ikke nytte noget, at vi taler om en blot og bar Industrikrise eller noget saadant, vi maa virkelig se paa det som paa et Samfundsonde, som en social Krise, en Krise, som kun kan afhjælpes derved, at der virkelig bliver sat Arbejde i Gang. Derfor mener jeg ikke, der er saa stor en Modsætning mellem de to Krav: om Afhjælpning af den sociale Nød og om Ophjælpning af vort produktive Liv, thi ved at ophjælpe Erhvervslivet vil man modvirke Arbejdsløsheden, og Arbejdsløsheden er lige saa vel nu som i 1918 det største sociale Onde, vi har i vort Samfund. Vi har ikke de store Kapitaler her i Landet, vi har

endnu mindre af Raastoffer, og jeg tror derfor, det er aldeles nødvendigt, at vi vinder frem gennem Arbejde. Det er et frygteligt Tab for Samfundet, naar store Dele af Befolkningen skal gaa arbejdsløse. De Værdier, som gaar tabt i den Krise, vi er inde i, er ikke til at erstatte, det er et Spild af baade økonomisk og moralsk Kraft, det er simpelt hen Menneskeliv, der forspildes, det er en Tid, der skæres ud af et Menneskes Tilværelse, og som aldrig nogen Sinde kommer igen. Derfor maa det være Opgaven at raade Bod paa denne Tilstand ud fra den almenmenneskelige Opfattelse, at det ertersaa dybt indgribende Onde baade for Samfundet og for det enkelte Menneske at gaa i denne Haabløshedens Tilstand, som de arbejdsløses Tilværelse er. Jeg hilser derfor med Glæde enhver Bestræbelse fra Regeringens Side for at skaffe Arbejde, jeg har den Opfattelse, at der er Plads til mange Mennesker paa Landet, men maa dog have Lov til at indskyde den Bemærkning, skønt jeg stammer ude fra det jævne Land, at jeg tror ikke, det vil være muligt at finde Beskæftigelse til saa mange arbejdsløse, som vi har her i Landet, ved et enkelt Erhverv alene, og her synes det mig, at man fra visse Sider har begaaet en Fejl, idet man i Stedet for at bringe en Forstaaelse mellem de forskellige Erhverv har søgt at grave Kløfter og at udbyde Modsætningen saa stærkt som muligt.

Der er navnlig to Ting, som jeg har haft min Opmærksomhed henvendt paa, og som jeg synes er ganske forkerte Betragtninger, navnlig fra Landbostandens Side. Det første er den Betragtning, som min ærede Partifælle Hr. Korsgaard i nogen Maade var inde paa, nemlig med Hensyn til Udgiftsbesparelser. Man taler meget ofte i Landbrugskredse om, at hvis man ikke kan udnytte Prisfaldet fuldt ud, hvis der paa nogen som helst Maade er Tale om en ringe Fordyrelse af Varer, betyder det en Udgiftsforøgelse for Landbostanden især og for det forbrugende Publikum i Almindelighed. Jeg tror ikke, det er rigtigt. Det er en Selvfølge, at det at opkræve en Mængde Skatter, lade dem gaa igennem Stats- og Kommunekassen og uddele dem i Tilskud til arbejdsløse er ingen billig Historie for Skatteyderne, der slides paa Pengene paa den Vandring, og jeg tror ikke, det er en Udgiftsbesparelse, hvis vi paa den Maade skal underholde en saadan Arbejdsløshedshær her i vort Land. Jeg tror tværtimod, at selv om vi paa mange Punkter maatte bringe Ofre for at faa Arbejder i Gang, vilde det være langt bedre baade i økono-